

KANSANTERVEYS

pääkirjoitus

Rokotusohjelma uudistuu lasten hyväksi

Kun professorin tytär Maria Franzén ensimmäisenä Suomessa rokotettiin isorokkoa vastaan Turussa vuonna 1802, isorokko tunnettiin kaikkialla maailmassa tappavana tai ”vain” elinikäiset arvet ihoon jättävänä tautina. Nyt on kulunut jo yli neljänneksivuosisata siitä, kun maailmanlaajuinen rokotuskampanja hävitti isorokon maapallolta.

Kuva: Marja Hyytiäinen

Vasta 1940–50-luvulla alettiin rokottaa myös muita pelättyjä tauteja vastaan. Suomi otti uudet rokotteet nopeasti käyttöön: Vuonna 1941 aloitettiin vastasyntyneiden BCG-rokotukset tuberkuloosia vastaan, 1953 neuvoloissa alettiin rokottaa kurkkumätää ja 1957 hinkuyskää, jäykkäkouristusta ja poliota vastaan. Sen jälkeen rokotusohjelmaan on liitetty vielä MPR-rokote tuhkarokkoa, sikotautia ja vihurirokkoa vastaan ja viimeksi 1980–90 luvun taitteessa Hib-rokote vakavia hemofilustauteja vastaan.

Lasten yleisellä rokotusohjelmalla on yhdeksästä taudista seitsemän jo lähes hävitetty Suomesta. Tuberkuloosia ja hinkuyskää rokotukset eivät voi kokonaan pysäyttää, mutta pikkulasten vaarallisimmat tautimuodot voidaan yleensä estää. On nurinkurista, että juuri rokotusohjelmien uskomaton tuloksellisuus näyttää ajoittain johtavan kuvitelmiin rokotusten tarpeettomuudesta. Kun taudit tai ainakin niiden aiheuttamat kuolemat ja vammat katoavat näkyvistä, niitä aletaan pitää menneisyyteen kuuluvina eikä rokotuksista ehkä enää huolehdi niin tunnollisesti kuin pitäisi.

Ei tarvitse mennä kovinkaan kauas löytääkseen surullisia esimerkkejä rokotusten laiminlyönnin seurauksista. Monissa maissa luovuttiin 1970–80-luvulla hinkuyskärö- kotuksista. Seuranneissa epidemioissa kymmenet lapset menehtyivät ja tuhannet saivat vakavia komplikaatioita. Rokotukset lopettaneessa Ruotsissa todettiin vuosittain yli 10 000 hinkuyskätapausta. Venäjän rokotusohjelman rapautuminen 1990-luvulla johti nykyaikana ennennäkemättömään kurkkumätäepidemiaan, jonka aikana yli 150 000 ihmisen arvioidaan sairastuneen ja 4 500 kuolleen. Etelä- ja Keski-Euroopassa MPR-rokotusten kattavuus on pysynyt vähäisenä, minkä vuoksi etenkin tuhkarokko aiheuttaa siellä edelleen tuhoa.

Suomessa lasten rokotusohjelma on toteutunut hyvin koko olemassaolonsa ajan. Yli 90 prosenttia pikkulapsista saa rokotukset täysin suositusten mukaisesti ja lopuista- kin valtaosa saa osittaisen rokotussuojan. Hyvän rokotus- ohjelman, tunnollisten vanhempien ja ammattitaitoisten terveydenhoitajien ansiosta vakavat epidemiat eivät ole levinneet Suomeen edes lähinaapureista.

Suomen rokotusohjelmassa toteutuu nyt merkittävä uudis- tus. Tavoitteena on tarjota yhtä hyvä suoja kuin ennenkin, mutta vähentää rokotusten aiheuttamia harmejä: pistoksia, kuumetta ja rokotuskohdan kipua. Uudistuksen toteuttami- ssa on keskeinen osuus arvostetulla neuvolajärjestelmäl- lämme, joka tarvitsee täyden tuen niin resurssien kuin toi- minnan ohjauksen suhteen. Uuden ohjelman myötä korke- an rokotuskattavuuden säilyttämiseen on entistä paremman edellytykset. Hyvä rokotussuoja on jokaisen lapsen oikeus.

Pekka Puska
pääjohtaja, KTL

2 Pääkirjoitus: Rokotusohjelma uudistuu lasten hyväksi

3 Uusi lasten ja nuorten rokotusohjelma käyttöön 1.1.2005

4 Influenssarokotusta suositellaan riskiryhmälapsille

6 Ylikuormittavatko yhdistelmärokotteet lapsen immuunijärjestelmää?

7 Tartuntataudit Suomessa – raportoidut mikrobilöydökset

8 Tartuntatautitalukko

9 Riskiryhmiin suunnattu hepatiitti B -rokotusohjelma onnistunut

10 MPR-taudit vai rokotus: riskit puntarissa

11 Itsestäänselvyyksien aika on ohi:

Kansainvälinen näkökulma rokotusohjelmiin

12 Henkilökuvassa Anni Tukia:

Härkävaunujen madonna

14 Rokotusten haittavaikutuksia seurataan tarkoin

15 Rokotusten haittavaikutusten ilmoituslomake uudistuu